

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de erroribus Pelagianorum, de Gratia, de Iustificatione & Merito, de Virtutibus Theologicis, & quatuor Cardinalibus, ac de ineffabili mysterio Incarnationis

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

Art. III. Vtrum gratia habitualis Christi, de potentia Dei absoluta, augere possit?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77342](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77342)

ejus gratia nullum incrementum intrinsecum poterat suscipere.

64. Non desunt etiam aliqui ex SS. Patribus, qui ut à prædicto Evangelistæ testimonio facilius se expediant, docent quod Christus dicitur esse per ipsa ætatis incrementa crescere in gratia, sicut in sapientia, non in sua persona, sed in suo corpore mystico, cujus perfectio dicitur fuisse Christi, quia Scriptura sæpe tribuere solet capiti, quæ membris ipsius conveniunt. Ita Damascenus libro 3. de fide cap. 22. & Dionysius Alexandrinus contra Paulum Samosatenum in responsione ad questionem 5. ipsius Samosateni.

ARTICULVS III.

Vtrum gratia habitualis Christi, de potentia Dei absoluta, augeri possit?

65. **D**ixi gratia habitualis, quia certum & indubitatum est, sanctitatem à gratia unionis provenientem augeri non posse, tum quia est infinita simpliciter, tum etiam quia est donum substantiale, & consequenter incapax incrementi. Addidi, de potentia Dei absoluta, quia cum in Christo sit gratiæ plenitudo tam intensiva quam extensiva, de lege Dei ordinaria possibilis, ut articulo precedenti ostensum est; & gratia ejus sit comprehensoris existentis jam in termino, manifestum est, illam de lege & potentia Dei ordinaria augeri non posse. Unde solum restat difficultas & controversia inter Theologos, an de potentia saltem absoluta, major intensivè esse possit?

66. Negativam partem docuerunt Durandus, Scotus, D. Bonaventura, Ricardus, & ex Thomistis Cajetanus, & Nazarius. Sed opposita sententia multò videtur probabilior, & doctrinæ D. Thomæ conformior, eamque docent communiter Theologi, tam domestici, quam extranei, unde sit

§. I.

Conclusio affirmativa statuitur.

67. **D**ico igitur: Gratia Christi habitualis potest esse major intensivè, de potentia absoluta. Probatur primò ex D. Thoma infra quæst. 10. art. 4. ad 3. ubi sic ait: *Dicendum quod sicut supra dictum est de gratia, quod non potest esse major gratia Christi, per respectum ad unionem Verbi, idem etiam dicendum est de perfectione divina visionis, licet absolute considerando possit esse aliquis gradus sublimior secundum infinitatem divinae potentiae.* Ex quibus verbis hoc potest deduci argumentum: Eadem ratio est, quoad augmentum intensivum, de gratia habituali, & de visione beatifica; cum gratia habitualis, ut est in patria, sit radix luminis gloriæ, & visionis beatificæ: Sed visio beatifica terminum augmenti non habet respectu potentiae Dei absolutæ, cum datâ quacunque visione, possit esse aliquis gradus sublimior secundum infinitatem divinae potentiae, ut asserit Sanctus Thomas; Ergo etiam gratia habitualis terminum augmenti non habet, sed potest quacunque datâ in infinitum augeri, subindeque gratia habitualis Christi potest esse major intensivè, de absoluta Dei potentia. Unde idem S. Doctor hic art. 12. ait quod *virtus divina potest facere aliquid majus & melius, quam sit habitualis gratia Christi.* Ubi loquitur de gratia Christi in esse qualitatis, ut patet ex argumento ad quod responderet, quod sic

Tom. IV.

A procedebat: *Augmentum gratia fit per virtutem divinam: Sed virtus divina, cum sit infinita, nullo termino coarctatur: Ergo videtur quod gratia Christi poterit esse major.*

68. Probatur secundo conclusio: Eadem est ratio de augmento gratiæ, ac de augmento charitatis: Sed charitas Christi, de potentia absoluta, potest esse major intensivè: Ergo & ejus gratia. Major patet, cum enim charitas consequatur gratiam, ut proprietates essentiam, charitate crescente, ipsa gratia crescere debet. Minor verò probatur ex D. Thoma 2. 2. quæst. 24. art. 7. in corp. ubi sic discurre: *Ipsa charitas secundum rationem propriam speciei, terminum augmenti non habet, est enim participatio quedam infinita charitatis. Similiter etiam causa agens charitatem est infinite virtutis, scilicet Deus. Et similiter etiam ex parte subjecti terminus præfigi non potest, quia semper charitate crescente, superexerescit habitus ad hujusmodi augmentum.* Ergo charitas terminum augmenti non habet, sed datâ quolibet quantumcumque intensâ, potest amplius & amplius intendi; & per consequens ipsa charitas Christi, quamvis intensissima, de potentia absoluta, potest esse major intensivè.

69. Respondet Cajetanus 2. 2. quæst. 24. art. 7. Divum Thomam loqui de charitate viatoris, de qua verum est, posse in infinitum crescere, non autem de charitate absolute respectu omnis status; cum enim ad statum termini vel comprehensoris charitas pervenit, ipsam amplius augeri repugnat.

Sed contra primò: Ratio quâ D. Thomas probat charitatem terminum augmenti non habere in ordine ad potentiam Dei absolutam, æquè probat de charitate patriæ, ac de charitate viæ: Ergo nulla solutio. Probatur Antecedens: Ratio quâ utitur est quia Deus efficiens charitatem, est infinite virtutis; potentia receptiva illius limite caret; & charitas ex sua specie terminum augmenti non petit: Sed tria ista illuminationis capita, tam bene reperiuntur in charitate comprehensoris, ac in charitate viatoris: Ergo ratio D. Thomæ probat, quamlibet charitatem, sive sit viatoris, sive comprehensoris, posse crescere in infinitum.

Secundo, Eadem est ratio de charitate patriæ, ac de visione beatifica: Sed ex D. Thoma supra citato, visio beatifica terminum augmenti non habet, respectu potentiae Dei absolutæ: Ergo nec charitas patriæ.

70. Probatur tertio conclusio ratione fundamentali: Potentia divina, cum sit infinita simpliciter, nullo finito termino coarctari potest: Sed gratia Christi habitualis intensivè finita est, ut art. 1. demonstravimus: Ergo de potentia Dei absoluta potest magis intendi, & in esse physico esse major & perfectior, quamvis in esse moris, & secundum valorem & dignitatem moralem quam habet ex persona Verbi cui conjungitur, augmentum suscipere nequeat, quia (ut ibidem ostendimus) sub hac ratione infinita est.

§. II.

Solvuntur objectiones.

71. **O**bjicies primò: D. Thomas in 3. dist. 13. quæst. 1. art. 2. quæstionc. 2. ad 2. loquens de humanitate Christi ait: *Omne quod pertinet ad perfectionem gratia collatum ei fuit.* Et ibidem in secunda solutione subdit, quod *nulla posset esse major gratia, cujus capacitas creata sit capax, nec*

Bbbb ij

possit facere aliquam capacitatem qua non esset creata. At si gratia Christi posset intensivè augeri, non fuisset illi collatum quicquid pertinet ad perfectionem gratiæ; cum major illa intensio ad rationem gratiæ attineret, & humanitati collata non fuisset. Similiter si gratia Christi de potentia absoluta posset esse major intensivè, in natura creata esset capacitas ad majorem gratiam, cum implicet dari augmentum intensivum gratiæ in creatura, nisi in illa sit capacitas ad illud recipiendum: Ergo juxta D. Thomam, gratia habitualis Christi non potuit intensivè augeri, de potentia Dei absoluta.

72. Respondeo D. Thomam loco citato non loqui de gratia habituali Christi, in ratione qualitatis, & secundum quod est capax intensiois; sed secundum quod habet rationem dispositionis concomitantis vel consequentis unionem hypostaticam; sub qua ratione extrinsecè infinita est, ut art. 1. declaravimus. Unde loquendo de illa ut sic considerata, verum est, collatum ei fuisse quicquid pertinet ad perfectionem gratiæ, & non esse in natura capacitatem ad majorem gratiam, quia nulla gratia potest ad majorem & nobiliorem unionem disponere, quam sit unio personalis ad Deum. Quod autem hæc interpretatio sit legitima, & Sanctus Doctor de gratia habituali Christi, considerata in ratione dispositionis concomitantis vel consequentis unionem hypostaticam, loquitur, patet ex solutione ad 3. ubi sic ait: *Perfectio ad quam disponit gratia, est conjunctio ad Deum; & hæc est multiplex, scilicet in aignate, & per speciem: unde quantumcumque crescat gratia viatoris, non potest esse similis gratia comprehensoris secundum actum, quamvis virtute possit esse major; & eadem ratione, quantumcumque crescat gratia persona creata, non potest pervenire ad gratiam creaturæ assumptæ in unitate personæ, quæ ad unionem disponit quodammodo, nisi & ipsa assumeretur, quia non est aliorum modus possibilis creaturæ quo conjungatur Deo, quam per unitatem personæ, ideo supra dictum est (solutione ad 2.) quod capacitas creata non potest amplior gratiam recipere.* Hæc S. Thomas: quibus verbis aperte declarat, in responsione ad 2. locutum esse de gratia habituali Christi, in ratione dispositionis ad unionem hypostaticam considerata.

73. Objiciens secundò: D. Thomas hic art. 9. docet gratiam fuisse plenam in Christo, & secundum virtutem operativam, quia in illo se extendit ad omnes effectus gratiæ, & secundum intensioem in summo. Ex quibus verbis duplex potest argumentum confici. Primum est: In Christo est plenitudo gratiæ intensiva, tam ex parte formæ, quam ex parte subjecti: Sed talis plenitudo gratiæ in Christo salvari nequit, nisi sit tanta, quod de potentia etiam absoluta Dei augeri nequeat: Ergo gratia Christi habitualis non potest esse major intensivè, de potentia absoluta Dei. Major patet ex dictis articulo præcedenti, Minor probatur. Ille tantum dicitur propriè plenus, qui secundum eam capacitatem quæ aliquid in se continet, non potest amplius recipere; sicut vas dicitur propriè plenum aquâ, cum non potest plus aquæ recipere: Ergo ut Christus propriè plenus gratiâ intensivè dicatur, oportet quod habeat tantam intensioem gratiæ, ut non possit habere majorem, etiam de absoluta Dei potentia. Secundum argumentum est: Gratia habitualis, jux-

A ta Divum Thomam, fuit in Christo in summo intensiois: Sed quod est in summo, augeri nequit, etiam de potentia absoluta: Ergo gratia habitualis Christi non potuit augeri de absoluta Dei potentia.

Ad primum argumentum respondeo, concessâ Majori, negando Minorem, ad cujus probationem dicatur, duplicem esse possibilitatem: alteram de potentia absoluta, alteram de lege ordinaria; & similiter duplicem plenitudinem duplici illi possibilitati correspondentem. Id dicitur plenum plenitudine formæ de potentia absoluta, quod non potest amplius illius formæ de potentia absoluta recipere; & id dicitur propriè plenum de potentia ordinaria, quod non potest de lege ordinaria plus talis formæ recipere. Licet autem Christus plus gratiæ de potentia absoluta recipere potuisset, & ideo nequeat dici propriè plenus gratiâ plenitudine de potentia absoluta possibili, non potest tamen plus gratiæ recipere, de lege & potentia ordinaria; & ideo dicitur propriè plenus gratiâ plenitudine potentia Dei correspondenti.

Ad secundum distingo Majorem: Fuit in summo intensiois, de lege ordinaria possibili, concedo Majorem. Possibili de potentia absoluta, nego Majorem; & sub eadem distinctione Minoris, nego Consequentiam. Itaque quod est in summo, augmenti incapax est, juxta modum quo est in summo. Cæterum iste modus est duplex, nimirum in summo de lege ordinaria, & in summo de potentia absoluta: gratia autem habitualis fuit in summo intensiois de lege ordinaria, non de potentia absoluta; ideo licet non potuerit de lege ordinaria augeri, bene tamen de potentia absoluta.

Objiciens tertio: Singulis qualitatibus datur certus terminus augmenti, ultra quem augeri nequeunt; & hoc maxime in proprietatibus, quæ commensurantur suis principiis à quibus connaturaliter procedunt: Ergo cum gratia habitualis Christi sit proprietatis unionis hypostaticæ, quæ est perfectissima causa possibilis, debet esse summa in Christo quæ potuit esse, subindeque incapax intensiois & augmenti.

Respondeo qualitates naturales, quia respiciunt potentias naturales & finitas, habere terminum augmenti proportionatum ipsis potentibus quibus debent commensurari; & similiter proprietates commensurantur suis principiis, si veræ sint proprietates, naturaliter & necessariò ab illis emanantes: neutrum verò reperiretur in gratia, quia non recipitur in anima, ratione potentia naturalis, quæ est finita, sed ratione potentia obediuntialis, quæ syncategorematicè infinita est, subindeque capax recipiendi gratiam intensiorem & intensiorem in infinitum; neque etiam est proprietatis propriè dicta gratiæ unionis, cum hæc sine gratia habituali esse potuerit, unde producit a Deo per novam actionem, & liberè, subindeque non sequitur illam esse infinitè intensam: quando enim causa est libera, non oportet quod effectus adæquet virtutem illius, quia non agit secundum ultimum potentia, sed determinatur effectus & quantitas illius, per liberam operantis voluntatem. Debit tamen gratia Christi esse summa secundum potentiam Dei ordinariam, seu secundum definitionem divinæ sapientiæ, quia valde fuit decens quod gratia quæ habet exornate maximam unionem creaturæ rationalis cum Deo, qualis est hypostatica, sit summa in ordine ad po-

rentiam Dei ordinariam. Et hoc solum intendit A
D. Thomas hic art. 12. dum sic discurret: *Mensura unicuique forme presignitur, per comparationem ad suam finem, sicut non est maior gravitas quam gravitas terra, quia non potest esse inferior locus loco terra: finis autem gratia est unio creature rationalis ad Deum; non potest autem esse nec intelligi maior unio creature rationalis ad Deum, quam qua est in persona, & ideo gratia Christi pertingit ad summam mensuram gratie.*

DISPUTATIO XIV.

De Gratia Christi capitali.

Ad questionem 8. D. Thomae.

TRiplex in Christo datur gratia, nempe gratia unionis, gratia habitualis, gratia capitalis. De duabus prioribus, precedentibus disputationibus fuse pertractatum est, unde superest nobis agendum de tertia, de qua S. Doctor quaest. 8. per octo articulos differt.

ARTICULVS PRIMVS.

Utrum Christus ut homo sit caput Ecclesiae?

Ratio dubitandi est, quia si Christus esset caput Ecclesiae, etiam esset membrum illius: Sed Ecclesiae membrum non est, nec dici potest: Ergo nec caput. Sequela Majoris probatur. Si Christus dici posset caput Ecclesiae, talis denominatio ei conveniret per similitudinem & analogiam ad caput corporis humani: Sed caput corporis humani est membrum illius: Ergo similiter si Christus esset caput Ecclesiae, etiam esset illius membrum.

Dico tamen, Christum ut hominem esse caput Ecclesiae.

Probatur primo ex Scriptura, Paulus enim ad Ephesios 1. de Christo sic loquitur: *Suscitans illum a mortuis, & constituens ad dexteram suam in caelestibus &c. Et omnia subiecit sub pedibus ejus, & ipsum dedit caput super omnem Ecclesiam, qua est corpus ipsius, & plenitudo ejus: qui omnia in omnibus adimpletur. Quae de Christo ut homine manifeste intelligenda sunt: nam ut Deus, non fuit a Patre suscitatus, neque ejus beneficio constitutus ad dexteram suam, & rebus omnibus praepositus; cum naturaliter & absoluta necessitate sit ejusdem essentiae, & aequalis dignitatis cum Patre. Adde quod haec verba, *Omnia subiecit sub pedibus ejus*, de Christo, nedum ut Deo, verum etiam ut homine, intelliguntur, ut egregie explicat Angelicus Doctor ibidem lect. 8. his verbis: *Per pedes intelligitur infima pars corporis, per caput vero suprema: licet autem in Christo divinitas & humanitas non habeant rationem partis, tamen divinitas, qua est supremum in Christo, intelligitur per caput, 1. Corinth. 11. Caput Christi Deus: humanitas vero qua infima est, intelligitur per pedes, Psalm. 131. Adorabimus in loco ubi steterunt pedes ejus. Est ergo sensus quod omnia creata non solum subiecit Pater Christo, in quantum est Deus, cui ab aeterno omnia subiecta sunt, sed etiam humanitati ejus. Ergo de Christo secundum humanitatem loquitur Paulus, cum docet illum esse caput Ecclesiae.**

Tom. IV.

Probatur secundo conclusio: Ecclesia est corpus per analogiam ad corpus naturale, ut constat ex Apostolo 1. Corinth. 12. & Roman. 12. sic dicente. *Sicut enim in uno corpore multa membra habent: omnia autem membra non eundem actum habent, ita multi unum corpus sumus in Christo: Ergo Christus est caput Ecclesiae, per analogiam ad caput naturale. Probatur Consequentia, tum quia corpori caput respondere debet, ne corpus monstruosum sit, & nullum aptius quam Christus assignari potest. Tum etiam, quia non minus verificantur de Christo quae capitis propria sunt, quam de Ecclesia quae sunt corporis. Ut enim egregie discurret S. Thomas hic art. 1. caput corporis humani tria habet quibus alias partes corporis antecellit, scilicet superioritatem, est enim prima, incipiendo a superiori: perfectionem, quia in capite vigent omnes sensus interiores & exteriores, in ceteris autem membris solus tactus reperitur; & virtutem, seu causalitatem, motus enim ceterorum membrorum, eorumque gubernatio, a capite derivatur, propter vim sensitivam & motivam in capite dominantem. Haec tria verò competunt spiritualiter Christo, nam gratia illius est prior, si non tempore, saltem intentione Dei, vel exemplariter, est enim omnis gratiae nostrae exemplar, juxta illud ad Rom. 8. *Quos praescivit, & praedestinavit conformes fieri imagini Filij sui.* Est etiam perfectior, cum sit in Christo omnis plenitudo gratiae, juxta illud Joan. 1. *Vidimus eum plenum gratiae & veritatis.* Item habet virtutem influendi in omnia Ecclesiae membra, nam ut dicitur Joan. 1. *De plenitudine ejus nos omnes accepimus: Ergo &c.**

Hanc rationem desumpsit S. Thomas ex Apostolo ad Coloss. 1. ubi loquens de Christo, sic ait: *Et ipse est caput corporis Ecclesiae.* Et rationem statim reddit, subdens: *Qui est principium, primogenitus ex mortuis: ac si diceret, quia est principium. Ecce primam capitis proprietatem, scilicet prioritatem. Quia in ipso complacuit omnem plenitudinem inhabitare.* En secundam ejus praerogativam, nimirum perfectionem. *Et per eum reconciliare omnia.* Haec est tertia capitis proprietates, seu praerogativa, virtus scilicet & influxus in cetera membra Ecclesiae. Unde

Ad rationem dubitandi initio propositam, respondeo primo, negando sequelam Majoris, ad cujus probationem dicendum, hanc esse differentiam inter caput naturale & morale, quod caput naturale, non solum habet rationem capitis, sed etiam est membrum naturale totius corporis, quia a toto corpore, & partibus ejus, commodum & utilitatem recipit: caput autem mysticum, seu morale, non habet rationem membri, quia a partibus corporis, vel ab ipso corpore non dependet. Ita S. Thomas in 3. dist. 13. quaest. 1. art. 1. ad 6. ubi sic ait: *Quia in corpore naturali caput non solum influit aliis membris, sed etiam ab illis recipit, ut nutrimentum & alia obsequia, ideo & caput dicitur & commembrum: Sed Christus secundum quod homo, non recipit aliquid ab aliis Ecclesiae membris, sed a solo Deo, unde non potest dici commembrum, secundum quod caput Ecclesiae dicitur ipse secundum humanitatem.*

Secundo cum eodem S. Doctore ibidem responderi potest, Christum esse caput Ecclesiae secundum divinitatem, & etiam secundum humanitatem: unde Ecclesia potest dupliciter sumi, vel prout habet pro capite Christum ut Deum, vel prout habet pro capite Christum ut hominem;

BBbb iij